

จัดการความรู้ (KM)
เรื่อง แนวทางการเขียนสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective Writing)
ของ Professional Standards Framework :PSF

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี

แนวทางการเขียนสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective Writing) ของ Professional Standards Framework:PSF

Thailand-PSF คือ กรอบมาตรฐานวิชาชีพอาจารย์ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ที่ออกแบบมาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย โดยเน้นให้ความสำคัญกับ ๓ องค์ประกอบหลัก คือ: ๑. **ความรู้ (Knowledge):** ความเชี่ยวชาญในวิชาเอก และศาสตร์การสอน ๒. **สมรรถนะ (Practice):** ความสามารถในการออกแบบแผนการสอน การสร้างบรรยากาศ และการวัดผล ๓. **ค่านิยมวิชาชีพ (Values):** การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จของศิษย์

การเขียน สะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective Writing) จึงไม่ใช่เพียงการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน แต่คือการ "สกัดองค์ความรู้จากประสบการณ์" เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีสมรรถนะครบทั้ง ๓ ด้านผ่านการปฏิบัติงานจริง

โครงสร้าง ๕ ชั้นบันได: ร้อยเรียงความรู้สู่สมรรถนะ

เพื่อให้การเขียนสะท้อนผล ๑ เรื่อง (Case Study) มีน้ำหนักและเป็นระบบ การเขียนควรนำทั้ง ๔ องค์ประกอบด้านวิชาชีพ (การออกแบบและการวางแผนเพื่อบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ การสอน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มาร้อยเรียงผ่านบันได ๕ ชั้นดังนี้:

บันไดขั้นที่ ๑: What (ทำอะไร) - การออกแบบและวางแผนอย่างเป็นระบบ

เชื่อมโยงด้านที่ ๑: การออกแบบและวางแผน (Design & Plan)

ขั้นตอนนี้ไม่ใช่เพียงการเล่าว่าเกิดอะไรขึ้นในห้องเรียน แต่คือการแสดงให้เห็นว่า "ผู้เขียนมีการเตรียมตัวและคิดมาอย่างดีก่อนจะเริ่มสอน" เพื่อพิสูจน์สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ โดยแบ่งการเขียนเป็น ๓ ส่วนหลัก

๑. การระบุบริบทและเป้าหมาย

- **อธิบาย:** ระบุชื่อวิชา หัวข้อที่สอน และที่สำคัญที่สุดคือ "ผลลัพธ์การเรียนรู้ (CLOs)" ที่ผู้เขียนตั้งเป้าไว้ในคาบนั้นคืออะไร?
- **ตัวอย่าง:** "ในรายวิชา... หัวข้อ... ข้าพเจ้าได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (CLO) เพื่อให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติทักษะ... ได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพ..."

๒. การวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการออกแบบ (Learner Analysis)

- **อธิบาย:** ผู้เขียนพบข้อมูลอะไรจากนักศึกษาที่ทำให้ต้อง "วางแผน" แบบนี้?
- **ตัวอย่าง:** "จากการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนเริ่มบทเรียน (Pre-test) โดยใช้...พบว่านักศึกษากว่าร้อยละ ๖๐ ยังขาดความเข้าใจพื้นฐานเรื่อง... ข้าพเจ้าจึงนำข้อมูลนี้มาเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรม..."

๓. การวางแผนกิจกรรมและการวัดผล (Instructional Design):

- **อธิบาย:** แผนที่ผู้เขียนร่างไว้ในกระดานมีลำดับอย่างไร?
- **ตัวอย่าง:** "ข้าพเจ้าได้วางแผนการสอนโดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ๑. การกระตุ้นความสนใจ ๒. การสาธิตและฝึกปฏิบัติ ๓. การประเมินผลด้วยเกณฑ์ Rubrics..."
- **หลักฐานอ้างอิง:** มคอ.๓ หรือ มคอ.๔, แผนการสอน (Lesson Plan), ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Curriculum Mapping), สรุปผลการทำ Pre-test

บันไดขั้นที่ ๒: Why (ทำไมจึงทำ) - การแสดงความลุ่มลึกในศาสตร์

เชื่อมโยงด้านที่ ๑ และ ๒: ฐานคิดและการเลือกศาสตร์การสอน

ขั้นตอนนี้คือการตอบคำถามว่า "ทำไมผู้เขียนถึงเลือกสอนแบบนี้?" โดยแบ่งเป็น ๓ มิติ

๑. ความรู้ในศาสตร์วิชาเอก (ร.๑.๑):

- ตัวอย่าง: "เหตุที่ต้องเลือกสอนทักษะการย่ำตัวรับลูกบอล เพราะตามหลักชีวกลศาสตร์ การลดจุดศูนย์ถ่วง จะช่วยให้ร่างกายมีความมั่นคง..."

๒. ความรู้ในศาสตร์การสอน (ร.๑.๒):

- คำศัพท์ที่นำไปใช้ได้: Active Learning (เน้นลงมือทำ), Constructivism (ต่อยอดความรู้เก่า), Differentiated Instruction (สอนตามความต่างของเด็ก), Scaffolding (การช่วยประคองในระยะแรก)
- ตัวอย่าง: "ข้าพเจ้าเลือกใช้วิธีสอนแบบลงมือทำ (Active Learning) เนื่องจากผู้เรียนจะจดจำทักษะการปฏิบัติได้ดีกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียว"

๓. ความรู้ในศาสตร์ดิจิทัล (ร.๑.๓):

- ตัวอย่าง: "ข้าพเจ้าใช้แอปพลิเคชัน Video Delay เพื่อให้นักศึกษาสังเกตท่าทางที่ถูกต้องได้ทันที..."

บันไดขั้นที่ ๓: How (ทำอย่างไร) - การลงมือสอนและการสร้างบรรยากาศ

เชื่อมโยงด้านที่ ๒ และ ๓: การดำเนินกิจกรรมและการสร้างบรรยากาศ (Activities & Environment)

๑. ด้านการดำเนินกิจกรรม (ส.๒.๓): เล่าลำดับการสอนแบบ Step-by-Step

- ตัวอย่าง: "ข้าพเจ้าเริ่มกิจกรรมโดยการสาธิตท่าทางที่ต้องสลับกับท่าที่มักผิดพลาด ๆ จากนั้นจึงเดินให้คำแนะนำและแก้ไขจุดที่ผิดพลาดเป็นรายบุคคล"

๒. ด้านการสร้างบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ (ส.๒.๑, ส.๒.๒):

- ตัวอย่าง: "ข้าพเจ้าเน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) โดยบอกกับนักศึกษาว่าความผิดพลาดคือส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เพื่อลดความกังวลในการฝึก..."

บันไดขั้นที่ ๔: So What (ได้ผลอย่างไร) - การยืนยันผลลัพธ์และความสำเร็จ

เชื่อมโยงด้านที่ ๓ และ ๕: การวัดผลและผลสัมฤทธิ์ (Assessment & Student Outcomes)

๑. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

- ตัวอย่าง: "ข้าพเจ้าประเมินทักษะการปฏิบัติโดยใช้เกณฑ์ Rubrics และให้ข้อมูลป้อนกลับทันที (Feedback) เพื่อให้ผู้เรียนแก้ไขได้ตรงจุด"

๒. ผลลัพธ์เชิงตัวเลขและพฤติกรรม:

- ตัวอย่าง: "ผลจากการวัดทักษะพบว่านักศึกษาร้อยละ ๘๕ สามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และนักศึกษามีความมั่นใจในการฝึกเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด"

บันไดขั้นที่ ๕: Now What (จะต่อยอดอย่างไร) - การพัฒนาตนเองและวิสัยทัศน์วิชาชีพ

เชื่อมโยงด้านที่ ๔: การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (Professional Development)

๑. การสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-Development - ค.๓.๑)

- ตัวอย่าง: "จากการสะท้อนผล ข้าพเจ้าพบว่าเทคนิคการให้ข้อมูลป้อนกลับผ่านวิดีโออย่างทำได้ล่าช้า ข้าพเจ้าจึงมีแผนจะเข้าร่วมการอบรมด้านการใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์การเคลื่อนไหวเชิงลึก..."

๒. การสร้างเครือข่ายเรียนรู้และการทำวิจัย (PLC & Research):

- ตัวอย่าง: "ข้าพเจ้าได้นำประเด็นปัญหาของนักศึกษาเข้าหารือในกลุ่ม PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิค และมีแผนจะพัฒนาเป็นงานวิจัยในชั้นเรียนต่อไป"

๓. คุณค่าต่อผู้เรียนและวิชาชีพ (ค.๓.๒)

- ตัวอย่าง: "เป้าหมายสูงสุดคือการทำให้นักศึกษาทุกคนก้าวข้ามขีดจำกัดของตนเองและมีทักษะระดับเชี่ยวชาญ ..."

ตัวอย่างการเขียนสะท้อนผล

กรณีศึกษา: การพัฒนาทักษะการตบลูกแบดมินตัน (Smash) โดยใช้กระบวนการวิดีโอสะท้อนคิด

ขั้นที่ ๑ What ข้าพเจ้าดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาแบดมินตัน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ หัวข้อ "ทักษะการตบลูก (Smash)" โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างถูกต้องตามหลักชีวกลศาสตร์ (CLO ๓) ข้าพเจ้าเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ผู้เรียนผ่านการทำ Pre-test พบว่านักศึกษากว่าร้อยละ ๗๐ มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับจังหวะการสับตบข้อมือและการถ่ายน้ำหนักตัว (ส.๒.๑) ข้าพเจ้าจึงได้ออกแบบการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกเป็นฐานร่วมกับสื่อดิจิทัล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนกลุ่มนี้โดยเฉพาะ

ขั้นที่ ๒ Why ข้าพเจ้าเลือกใช้แนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Active Learning) ผสานกับทฤษฎีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback Loop Theory) (ร.๑.๒) เนื่องจากทักษะการกีฬาต้องการความแม่นยำทางกายภาพสูง ข้าพเจ้าจึงบูรณาการความรู้เรื่อง "จุดกระทบลูก" (Impact Point) ตามหลักชีวกลศาสตร์ (ร.๑.๑) เพื่อให้อธิบายให้นักศึกษาเห็นว่าแรงตบไม่ได้มาจากแขนเพียงอย่างเดียว แต่มาจากแรงส่งของลำตัวและจังหวะข้อมือ นอกจากนี้ยังได้เลือกใช้แอปพลิเคชัน Video Delay (ร.๑.๓) มาทำหน้าที่เป็น "กระจกเงา" เพื่อทำลายกำแพงเรื่องจินตภาพในการฝึกทำให้นักศึกษาเห็นความแตกต่างระหว่างท่าทางที่คิดว่าทำถูก กับภาพจริงที่ปรากฏในวิดีโอ

ขั้นที่ ๓ How ในสนามฝึก ข้าพเจ้าเริ่มต้นด้วยการสาธิตท่าทางที่ถูกต้องเปรียบเทียบกับข้อผิดพลาดที่พบได้บ่อย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสังเกต (ส.๒.๓) จากนั้นให้นักศึกษาจับคู่แบบ "เพื่อนคู่คิด" (Peer Coaching) โดยมี Checklist เกณฑ์การปฏิบัติที่ข้าพเจ้าเตรียมไว้ให้ เพื่อผลัดกันสังเกตและบันทึกวิดีโอ ข้าพเจ้าทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เดินให้คำแนะนำแบบรายบุคคลและสร้างบรรยากาศ "Safe Zone" โดยย้ำเสมอว่าความผิดพลาดในช่วงฝึกคือข้อมูลสำคัญในการเรียนรู้ (ส.๒.๒) เพื่อให้นักศึกษากล้าทดลองเหยียดแขนและสับตบข้อมืออย่างเต็มที่โดยไม่ต้องกังวลเรื่องการตีเสีย

ขั้นที่ ๔ So What ผลลัพธ์จากการประเมินตามสภาพจริงด้วยเกณฑ์ Rubrics พบว่านักศึกษาร้อยละ ๙๒ สามารถจัดทำท่าทางและตบลูกลงในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างแม่นยำสูงขึ้น (ส.๒.๔) และจากผลการประเมินความพึงพอใจ นักศึกษาสะท้อนว่า "ปกติผมไม่รู้ว่าทำไมตบลูกไม่แรง พอได้ดูวิดีโอซ้ำ ๆ ของตัวเองเทียบกับครู ถึงได้เห็นว่าแขนผมงอจังหวะโดนลูก" (ส.๒.๒) ซึ่งยืนยันว่าการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการสะท้อนคิดช่วยยกระดับสมรรถนะผู้เรียนได้จริงตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ ๕ Now What อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าพบว่า นักศึกษาที่ถนัดมือซ้าย ยังดูภาพสาดิจจากวิดีโอ (ที่เป็นคนมือขวา) แล้วสับสนจังหวะก้าวเท้า (ค.๓.๑) ในการสอนครั้งหน้า ข้าพเจ้าจะปรับวิธีการสอนโดยให้นักศึกษาที่ถนัดซ้ายมาฝึก ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย และข้าพเจ้าจะลองใช้กระจกเงาสท้อนภาพวิดีโอเพื่อให้เห็นภาพกลับด้านสำหรับคนถนัดซ้าย หรือเชิญนักศึกษารุ่นพี่ที่ถนัดซ้ายมาช่วยสาธิตประกอบ เพื่อให้ศิษย์ทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม (ค.๓.๒)

- **หลักฐานอ้างอิง:** มคอ.๓, แผนการสอน, เกณฑ์ Rubrics, ตารางวิเคราะห์ผล Pre-post test, ภาพถ่าย/วิดีโอ การใช้แอปพลิเคชันในการสอน